

EELK Haapsalu Püha Johannese kogudus

OKTOOBER 2023

Kõikide silmad ootavad Sind ja Sina annad neile nende roa omal ajal. Ps 145:15

Alanud sügis on sel aastal olnud armuline – soe, värviline ja pehme. On aeg olla tänulik möödunud suve, uue kooliaasta ja selle eest, et tohime nüüd loodusega samas taktis pisut hinge tõmmata, tempot aeglustada. Pimeda(ma)d hommikud ja pikemad öhtud annavad aega mõelda, süveneda ja tänulik olla. Oktoobris tähistame üht maailma vanimat tähtpäeva, lõikustänapüha. See on väga vana püha, nii kaua kui inimkond on tegelnud põlluharimisega, on inimesed tänanud kõrgemaid jõude abi ja saagi eest. Kristlikus kirikus täname lõikustänapühäl Jumalat meie töö õnnistamise ja lõikuse andide eest. Kui mõtestada seda püha laiemalt, on see aeg igapäev olla tänulik oma elu, oma töö ja selle viljade eest, kõige hea eest, mida võime kogeda ja n-ö salve panna. Me täname Jumalat meie igapäevase leiva eest. Martin Luther nimetab igapäevaseks leivaks kõike, mida inimestena vajame – see tähendab ka inimsuhteid, sõprust, armastust. Nii mõtestades on lõikustänapüha tähendus veelgi laiem.

Tänagem siis Jumalat Tema heade andide eest ja tundkem neist rõõmu. Olgu see oktoober tänulikkuse kuu, pangem tähele igas päevas ka väikesi asju, mille eest Temale tänulik olla.

Soovin armastust, hingerahu, rõõmu ja elujulgust sellesse sügisesse!

stud. theol. Tiina Kütt

KOGUDUSE TEGEVUSKAVA OKTOOBRI

P, 1. oktoobril kl 11 jumalateenistus armulauuga. 18. pühapäev pärast nelipüha. Teema: „Kristlase vabadus”. Teenivad piiskop Tiit Salumäe, õpetaja Kristel Engman ja Tiina Kütt, organist Lia Salumäe (toomkirik).

R, 6. oktoobril kl 9 hommikupalvus Teenib Siim Kallas (Jaani kirik); **kl 13.30 teetunni hooaja algus** (Jaanisaal).

L, 7. oktoobril kl 16 „Piibel köögis” (pastoraat, Suur-Lossi 1).

P, 8. oktoobril kl 11 lõikustänapüha jumalateenistus armulauuga. Teema: „Igapäevane leib”. **Lastekirik.** Teenivad piiskop Tiit Salumäe ja Kalle Jätsa, organist Lia Salumäe (toomkirik).

T, 10. oktoobril kl 18.30 toomkooi lauluproov (Jaanisaal).

K, 11. oktoobril kl 18 segakooi lauluproov (Jaanisaal).

R, 13. oktoobril kl 9 hommikupalvus. Teenib piiskop Tiit Salumäe (Jaani kirik).

L, 14. oktoobril kl 18 palvus Taizé lauludega. Teenivad piiskop Tiit Salumäe, õpetaja Mart Salumäe ja muusikud. Organist Lia Salumäe (Jaani kirik).

P, 15. oktoobril kl 11 tänujumalateenistus armulauuga. 20. pühapäev pärast nelipüha. Teema: „Usk ja uskmatus”. Koguduse infolehe **Johannese Sõnumid 15. aastapäev ja koguduse vabatahtlike tänapäev.** Teenivad piiskop Tiit Salumäe, Mart Salumäe ja Siim Kallas, organist Lia Salumäe. Jutlustab koguduse õpetaja kandidaat Mart Salumäe (toomkirik).

T, 17. oktoobril kl 18.30 toomkooi lauluproov (Jaanisaal).

K, 18. oktoobril kl 18 segakooi lauluproov (Jaanisaal).

R, 20. oktoobril kl 9 hommikupalvus. Teenib piiskop Tiit Salumäe (Jaani kirik).

L, 21. oktoobril kl 15 kirikukontsert „Ma laulan suust ja südamest”. Kavas: Kreek, Tobias, Tüür ja Uusberg. Tallinna Kammerkoor. Dirigendid Heli Jürgenson ja Kärolin Tuisk (toomkirik).

P, 22. oktoobril kl 11 jumalateenistus armulauuga. 21. pühapäev pärast nelipüha. Teema: „Jeesuse saadikud”. **Lastekirik.** Teenivad piiskop Tiit Salumäe ja Siim Kallas, organist Lia Salumäe (toomkirik). **Kl 12.30 jumalateenistus De la Gardie hooldekodus,** teenib piiskop Tiit Salumäe.

Kl 16 koguduse nõukogu koosolek ja õpetaja valimine. Juhatab praost Kaido Saak (Jaani kirik).

T, 24. oktoobril kl 18.30 toomkooi lauluproov (toomkirik).

K, 25. oktoobril kl 18 segakooi lauluproov (Jaanisaal).

R, 27. oktoobril kl 9 hommikupalvus. Teenib piiskop Tiit Salumäe (Jaani kirik).

P, 29. oktoobril kl 11 jumalateenistus armulauuga. **22. pühapäev pärast nelipüha.** Teema: „Usuvõitlus”. Teenivad õpetaja Kari Tynkkynen ja Teno Ilves, orelil Marge Kivi (toomkirik).

„PIIBEL KÖÖGIS” - UUS HOOAEG

„Piibel köögis” alustab uut hooaega laupäeval, 7. oktoobril kl 16 pastoraadis (Suur-Lossi 1). Sel hooajal keskendume palverännakutele ja palverändurite toitule. Piiblitunni peavad ja isiklikest palverännakutest räägivad piiskop Tiit Salumäe ja vikaarõpetaja Kristel Engman. Esimest korda kogunes see rühm 24. oktoobril 2015.

Etteregistreerimine hiljemalt 5. oktoobriks (kristelengman@gmail.com).

JOHANNESE SÕNUMID - 15 AASTAT KOGUDUSE LEHTE

2008. aasta lõikustänapüha tõi endaga kaasa tagantvaatepeeglisse pilku heites muudatuse meie koguduse elus, mis on tänaseni püsima jäänud – esimest korda ilmus toomkiriku stendile koguduse seinaleht. Toona veel oma nimeta, kuid peamise eesmärgiga parandada kogudusesisest infovahetust ja elavdada koguduse liikmete omavahelist suhtlust. Esimesel seinalehel oli viis rubriiki: juhtkiri, koguduse tegevuskava, tähtpäevaliste õnnitlemine, juhtsalm ja palve ning naljanurk. Enamik neist on olnud ajas väga kestlikud.

Oma nime Johannese Sõnumid sai seinaleht mõni aeg hiljem. Seinalehe regulaarseks uuendamiseks

moodustati töörühm, mille loomine tähendas ühtlasi ühe uue valdkonna algatamist. Eesmärgid olid meil selged. Leidsime, et leht peab parandama kogudusesisest infovahetust, kaasa aitama koguduse liikmete aktiivsuse kasvule ning tihendama koguduse liikmete omavahelist suhtlust ja tegevusvaldkondade koostööd. Mõni aeg hiljem hakkasime infolehte e-postiga saatma koguduse liikmetele, kes selleks soovi olid avaldanud. Kui valmis sai koguduse koduleht, hakkasime häälekandjat salvestama ka sinna, ja sealt on see leitav tänaseni. Enamik avaldatust on originaallooming ning peamiselt Johannese Sõnumite tarbeks kirjutatud.

Koguduse kuukirja toimetus on olnud 15 aastat üks koguduse aktiivseimaid töörühmi, sest omavaheline suhtlus on pidev ja kuu esimene päev, mil häälekandja ilmub, ajaline orientiir meie tegevusele. Kui üks leht on valmis, hakkab mõned päevad hiljem juba uue infolehe kavandamine.

Leht on püüdnud ajaga kaasas käia nii sisu kui ka vormi poolest. Seetõttu otsime praegu lahendust, kuidas leht viia platvormile, mille kasutamine oleks kiire ja mugav. Alati on leht olnud üleval ka koguduse teadetetahvliitel ja on mõned eksemplarid, mis liiguvad käest kätte ning hoiavad ja loovad seeläbi koguduse osadust. Kõigi nende aastate jooksul ei ole siiski muutunud koguduse häälekandja eesmärk – info jagamine ning selle kaudu osaduse kasvatamine. *Communio* ehk osadus ja osasaamine ning sellest samast sõnast pärinev kommunikatsioon.

Meie infolehe esimeses juhtkirjas kirjutas koguduse õpetaja Tiit Salumäe: „Olgu seinaleht meie osaduse üks tugevdaja. Seda palume ja selle nimel tahame teha tööd.” Täna, 15 aastat hiljem võib tõdeda, et see visa ja sageli unetundide arvel tehtud töö on kandnud head vilja.

Eestis ei ole väga palju kogudusi, kus antakse välja oma häälekandjat sellise regulaarsuse ja tihedusega. Selle üle on põhjust olla rõõmus ja tänulik. Tänulik kõigile lugejaile ja tänulik neile, kes lehte igas kuus ette valmistavad, oma aega pühendavad ja kirjutavad.

Aitäh kõigile meie pühendunud kaastöölisele ja ustavatele lugejatele läbi kõigi 15 aasta! Teid on olnud rõõmustavalt suur hulk. Ja see on olnud väga ilus ühine teekond. Juunis oli Haapsalu Johannese Sõnumite ilmumise algusele pühendatud meediapäev, mis tõi kokku EELK koguduste kommunikatsiooniga tegelevad inimesed Eestimaa eri paigust. 15. oktoobril kell 11 koguneme tänujumalateenistusele toomkirikus, et üheskoos vaadata tagasi neile 15 aastale, mil Johannese Sõnumid on ilmunud. Olete sellele väga oodatud!

Kristel Engman, vikaarõpetaja, Johannese Sõnumite üks algatajaid

LASTELAAGER OLI MEELDEJÄÄV

8.–10. septembrini oli Haapsalu Jaani kirikus lastekiriku laager tervise teemal. Seal tegime igasuguseid toredaid asju: sõime eri maade toite, käisime raamatukogus tervisetemalisi raamatuid otsimas, õppisime nii füüsilist kui ka vaimset esmaabi, õppisime kirikulaule ning joonistasime ja meisterdasime. Kõige lõbusamad asjad olid lõkkeõhtu ning filmi vaatamine, kuid need, kes jäid ööseks, mäletavad kindlasti ka hilisõhtust mänguväljakul käiku. Laagri lõpetas pühapäevane kirikus käimine ja õpetaja Küllikesega flanellpildi kujundamine. Kõik oleksid tahtnud pikemat laagrit ja soovivad, et uus laager tuleks juba varsti.

Robin Reimer

ÜHINE LAULURÕÕM

Suvi on andnud teatepulga üle sügisele ja kirev sündmuste melu on taas asendunud väikelinna vaikeluga. Seda märgilisem on esimesel sügispäeval, 23. septembril toomkirikus peetud kontsert. Koos musitseerisid meie koguduse toomkoor ja segakoor ning Seinäjoe kirikukoor ja Lakeuden Risti kammerkoor Soomest. See ühisprojekt ei olnud sugugi mitte esimene.

Aastail 2012/2013 ja 2017/2018 leidsid aset kooslaulmised nii siin- kui ka sealpool Soome lahte ja tänavu maikuu lõpus olid meie koorid taas muusikalisel visiidil Seinäjoel. Laulusilla ülesehitajateks võib kindlasti pidada organiste Lea ja Lia Salumäed. Lea töötab juba 13 aastat Soomes kirikumuusikuna. Niisugused ühislaulmised on koorilauljale alati väga stimuleerivad, tekib uus sünergia, justkui minilaulupeo tunne. Oli ju sellelgi kontserdil ühendkoor, samuti esinesid koorid eraldi, nii et lauljad said olla ka kuulaja rollis. Lauljaid toetasid organist Maria Väinölä Soomest ning meie noored flöödimängijad Kadri Jõgisaar ja Annabel Kaasik.

Kontsert algas Sirje Kaasiku „Missa brevisega”. Teos on loodud 20 aastat tagasi ajaloolise draama „Karmeli tütrede” tarvis ja oli algselt mõeldud naiskoorile. Kuulajatelt hea tagasiside saanuna tekkis vajadus ka segakoori ja orkestriseade järele ning edasine on juba ajalugu. Kõlasid ka Rudolf Tobiase „Eks teie tea” ja vaimulik rahvaviis „Mu süda, ärka üles” Cyrillus Kreegi seades, veel Sirje Kaasiku loomingut ning koraale, mis on tuttavad nii põhjanaabritele kui ka meile. Kontserdi lõpetas „Siunaa ja varjele meitä / Önnista ja varja meid”, mida lauldi soome ja eesti keeles.

Jagatud laulurõõm on ikka kahekordne. Kindlasti tunnetas seda ka publik.

Tiia Laar

MILLEKS MEILE VABADUS? MILLEKS ARMASTUS?

15. septembril vaatas paarkümmend Haapsalu koguduse inimest Tallinnas Theatrumi lavastust „Iraani konverents”. Tegemist oli Kaire Klesmendi ja Maria Straussi korraldatud kolmanda ühiskülastusega. Esimene oli „Issanda loomaaed” Pärnu teatris, teine „Oh Jumal” Draamateatris.

Kõigi kolme lavastuse keskmes on inimene ja Jumal. Millest see räägib, et ajal, mil ühiskond aina sekulariseerub, on Eesti kolme teatri repertuaaris lavastused, mis käsitlevad inimese ja Jumala suhet? Ja teatrisaalid on täis!

„Issanda loomaaed” peegeldab usklike ja mitteusklike suhtumist Jumalasse ja kui hästi-halvasti tunnevad end usklikud ilmalikus ühiskonnas. „Oh Jumal” tuleb kimbatusse sattunud Jumal psühhoterapeudi vastuvõtule. Kavalehte tsiteerides: näidend on jumalikkuse, armastuse ja jumaliku armastuse vajadusest, elu mõtte otsingust, inimesest, kes vajab Jumalat, ja Jumalast, kes vajab inimest.

Mullu 7. veebruaril esietendunud „Iraani konverents” on Lembit Petersoni kolmas Ivan Vöröpajevi lavastus („Joobnud” 2014, „Delhi tants” 2021). Näidendi pealkiri ja lakooniline lavaseade – kümmekond tooli ja mikrofonistatiiv – pole kuigi innustav. Kui huvitav üks konverents ikka olla saab! Ent Theatrumit ja Lembit Petersoni võib usaldada, nemad ei peta.

Vöröpajev ei halasta, järgmised 3,5 tundi on vaatajal tegemist, et mänguga kaasas käia. Tekst on tempokas, tihe ja järskude pööretega. Näitlejail on mänguruum õige ahtake: kas oma ettekannet oodates ja teiste jutule kaasa elades toolil niheleda, oma ettekannet esitada või diskussiooni sekkuda, aga nad teevad imet. Igavusest on asi kaugel, vaatajal ei jätku silmi ega kõrvu, et kõike tähele panna, mõista ja meelde jätta. Mõte töötab täistuuridel ja vaheajale minnes tundub, et aju hakkab kohe suitsema.

Kuigi lugu peaks rääkima Iraanist, tundus mulle, et konverentsil esinevad Taani teadlased, paar ajakirjanikku, kirjanik, peaministri abikaasa, Nobeli kirjandusauhinna saanud Iraani poetess jt kõnelevad kõik endast ja Jumalast. Kas Jumal on olemas ja kui ta on, miks ta lubab kõiki neid koledusi, mida inimesed maailmas toime panevad.

Jumalast kõneldakse nii, kuidas kellegi elu on läinud. Ajakirjanik, keda lapsena on kirikus väärkoheldud, läheb närviliseks üksnes Jumala nime kuulmisest. Teisel ajakirjanikul, kes on Iraanis

pantvangis olles kogenud koledusi, on Jumalale palju etteheiteid. Ühesõnaga, nii nagu pime kirjeldab elevanti, kirjeldab iga inimene Jumalat.

Hinge läks peaministri abikaasa, heategevusorganisatsiooni presidendi (Anneli Tuulik) pihtimus. Ühe projekti raames kuu aega džunglikülas elades märkas ta, et inimesed on seal puruvaesed, aga õnnelikud. Heaoluühiskonnas on inimesel kõik olemas, aga ta ei ole õnnelik, midagi jääb puudu. Midagi oli puudu ka mitmel teisel kibestunud või endasse armunud tegelasel: kellel armastusest, kellel andestusest, kellel tänulikkusest. Või Jumalast?

Tundeid ei hoita enam tagasi, pinge kerib. Ootamatu pöörde toob loosse viimasena esinenud Iraani poetess (Maria Peterson). Poetess on oma värsside pärast istunud 20 aastat vangistuses, tal oleks küll ja küll põhjust ühineda eelkõnelejate frustratsiooniga, kuid ei. Tasasel toonil kõneleb ta, kuidas on vangistuses leidnud armastuses oma vabaduse.

Lembit Peterson kirjutab kavalehes: Meil on tekkinud idee, et vabadus ongi suurim väärtus. Tahame saada vabaks kõigest, ka sellest, kes meile vabaduse annab. Tegelikult on vabadus meile antud ju millegi jaoks. Armastamiseks, ma usun. Igas olukorras, igas tegemises. On vaja armastama õppida. Tões ja vaimus.

PS Suur tänu teatriteiside korraldajaile! Järgmist reisikutset ootama jäädes

Lehte Ilves

TÄNU ANNETUSTE EEST!

Täname kõiki koguduse liikmeid, kes osalevad koguduse elus ning on oma liikmeannetuse teinud. Liikmeannetused ja toetused on võimaldanud meil hoida koguduse elu elavana ja kavandada tulevasi ettevõtmisi. Kirikuliste annetused korjandustel on mh toetanud meie koguduse lastetööd, muusikaelu ja hoolekandetööd. Samuti on need võimaldanud toetada mõnda EELK ettevõtmist ning seeläbi kanda ühist vastutust. Tuletame meelde, et liikmeannetust on oodatud tasuma koguduse täiskogu liige, kes on konfirmeeritud ja koguduse liikmenimekirja kantud. Kellel liikmemaks veel tasumata, palume seda teha soovitavalt enne jõulukuu algust. Igaüks andku oma jõu ja soovi kohaselt. Liikmemaksu saab tasuda kas koguduse kantseleis või pangakontole: IBAN EE811010602003965006 EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNESE KOGUDUS Arvelduskonto (SEB); IBAN EE442200001120274032 EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNESE KOGUDUS (SWEDBANK). Registrikood 80210533. Palume märkida maksja nimi, makse nimetus ja millise ajavahemiku eest tasutakse. Veelgi mugavam on vormistada pangas püsikorraldus. Liikmeannetustest oleneb meie koguduse tegevus ja see, mida saame oma liikmetele pakkuda. Seepärast on iga annetus väga oluline ja otsese mõjuga.

Kui soovite, et info teie liikmeannetuse kohta läheks järgmisel aastal tulumaksu tagastuseks koguduselt otse Maksu- ja Tolliametile, palume teatada isikukood koguduse kantselei aadressil: haapsalu@eelk.ee Kooli 6, 90501 Haapsalu

Aitäh Sulle, et annad oma panuse meie vaimuliku kodu tegevusse!

KOGUDUSE ÕPETAJA KANDIDAAT

Mart Salumäe * 13.03.1963 Tallinn. EELK vikaarõpetaja.

Ristitud 1963. Konfirmeeritud 1981. Ordineeritud preestriks 1989. Õppis UIs 1981–2003.

Teenistuskäik: Muhu, Mustjala ja Püha diak 1987–1989, Püha õp 1989–1991, Muhu ja Mustjala h-õp 1989–1991, Viljandi Pauluse õp 1991–2011, Kõpu h-õp 1998–2003, Toronto Peetri õp 2011–2023, Hamiltoni Esimese õp 2017–2023, EELK vik-õp al 2023. Põhja-Ameerika praost 2016–2023.

Autasud: EELK III järgu teeneterist 2018.

SÜNNIPÄEVAD OKTOOBRI

2. oktoober	Koit Latik	77
3. oktoober	Ingrid Arro Kristel Saal-Engman Angela Kõiv	
4. oktoober	Kaie Jaaniste	
5. oktoober	Lilli Holmberg Harriet Lämmergas Martin Evert	
7. oktoober	Helju Elmik	74
	Krisbert Kaareste	
	Helve Undo	70
10. oktoober	Kädi Jõgi	45
11. oktoober	Lehti Padu Mark Pavlovski	
13. oktoober	Henry Madi Claudia Parbus	
14. oktoober	Sirje Viiret	77
	Marko Olenko Kairi Jets	
16. oktoober	Ingrid Laasi Marie Helene Vichterpal	
17. oktoober	Endel Jets	76
	Mary-Liis Kaabel	40
	Saara Mikli	
18. oktoober	Anu Meitern	
19. oktoober	Uku Emil Engman	
20. oktoober	Jaanika Kallas	35
23. oktoober	Õie Treve	84
	Malle Allmere	83
	Tiina Brock Rebeka Strauss	
24. oktoober	Gregor Särel Greete Viita	
26. oktoober	Britta Sool	
28. oktoober	Siiri Mikk	
29. oktoober	Lia Salumäe Ronald Benni Vunk	10
30. oktoober	Hugo Vihmann Rihanna Möll	

PALJU ÕNNE JA ÕNNISTUST SÜNNIPÄEVALASTELE!

MEENUTUSI SEPTEMBRIKUUST

2. septembril Pärsti päevade kontsert „Pärt ja Tüür“. Collegium Musicale. Dirigent Endrik Üksvärav.

Sõjahaudade ümbermatmine 13. septembril Haapsalu Vanal kalmistul ja 29. septembril Ridala Uuel kalmistul.

Vastupanuvõitluse päeva palvuse 22. septembril pidas abipraost Küllike Valk. Laulis Ridala kooli poistekoor.

23. septembril oli Haapsalu ja Seinäjoe kooride ühiskontsert. Ettekandel oli Sirje Kaasiku „Missä brevis“.

EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNESE KOGUDUS

KOGUDUSE KANTSELEI: Kooli tn 6, avatud kolmapäeval ja reedel kell 10–14.
Kohtumine koguduse õpetaja piiskop Tiit Salumäega palume eelnevalt kokku leppida.

Kantselei 473 7166
Õpetaja 528 0635
E-post haapsalu@eelk.ee
Koduleht <http://www.eelk.ee/haapsalu/>
Facebook [facebook.com/search/top?q=eelk%20haapsalu%20p%C3%BCha%20johannese%20kogudus](https://www.facebook.com/search/top?q=eelk%20haapsalu%20p%C3%BCha%20johannese%20kogudus)
Aadress Kooli 6, 90501 Haapsalu
Pangakonto IBAN EE811010602003965006 EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNESE KOGUDUS Arvelduskonto (SEB);
IBAN EE442200001120274032 EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNESE KOGUDUS (SWEDBANK).
Registrikood 80210533

Koguduse infokiri Johannese Sõnumid saadetakse soovijaile e-postiga. Kui soovid, et infokiri tuleks ka Sinu e-posti aadressile, siis palun anna oma soovist teada haapsalu@eelk.ee

EELK tegemistest saab lugeda <https://e-kirik.eelk.ee/>, <http://eelk.ee/> ja <http://www.eestikirik.ee/>

Toomkirik on avatud pühapäeviti kell 10–12.30. Piiskopilinnuse muuseumi kaudu saab kirikut külastada K–L 10–18, P 13–18.

Koguduse külalistele on kirik avatud ettetellimisel haapsalu@eelk.ee

Piiskopilinnuses toimuvate ürituste kohta vt lähemalt <http://www.haapsalulinnus.ee>

TOIMETUS

Tiit Salumäe E-post tsalumae@yahoo.com, 528 0635
Kristel Engman E-post engmankristel@gmail.com
Lia Salumäe E-post salumae.lia@gmail.com, 5303 9835
Lehte Ilves E-post lehte.ilves@gmail.com
Maria Strauss E-post mariastrauss@gmx.de
Sirje Jätsa E-post sirjejatsa2@gmail.com
Teno Ilves E-post teno.ilves@gmail.com
Anne Vooremaa E-post annevooremaa933@gmail.com
Heli Tammik E-post vanakaru11@gmail.com

Koguduse häälekandja ilmub alates septembrist 2008. Ootame lugejate kaastöid, küsimusi ja ettepanekuid, millest Johannese Sõnumites lugeda soovitakse. Palume teie abi, et Johannese Sõnumeid saaksid võimalikult paljud huvilised. Teatage soovijate e-posti aadress koguduse kantseleisse.

